

ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ З ООП: ВИКЛИКИ, РЕАЛІЇ, РЕКОМЕНДАЦІЇ

Уляна Федус

студентка II-го р. навчання хіміко-біологічного факультету,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
E-mail: fedusulana@gmail.com

У сучасному світі з кожним днем постають нові проблеми, які ставлять під загрозу здобування якісної освіти неповнолітніми. З цим викликом зіткнулися і безпосередньо здобувачі з особливими освітніми потребами. Тому перед суспільством постають задачі модернізації сфери освіти. Особливе значення приділяється освіті учнів з особливостями в умовах дистанційного навчання. Кожна дитина має право на розвиток, освіту та збагачення соціального досвіду, тому гостро постає проблема організації доступного середовища для його розвитку. На жаль, мають місце серйозні проблеми у використанні нових інформаційних технологій в освітньому процесі, які обумовлені наступними факторами: відсутність інформаційно-технологічної інфраструктури, програмно-апаратного забезпечення, оптимізованого на основі використання технологій, призначених для дітей з обмеженими можливостями здоров'я.

Відповідно до статті 26 «Закону України про повну загальну середню освіту» заклади загальної середньої освіти на підставі письмових звернень батьків дітей з особливими освітніми потребами утворюють інклюзивні та/або спеціальні класи у порядку, визначеному законодавством. Останні роки, пов'язані із пандемією та початком широкомасштабної війни, навчання перейшло у дистанційний та онлайн режим.

Перед учителем постають нові запитання та виклики: як має відбуватися дистанційне навчання певних груп дітей? Як впроваджувати диференційований підхід до викладання та оцінювання знань учня? Як налагодити зворотній зв'язок з учнями та батьками? Які платформи, технології та інструменти використати, щоб було комфортно і вчителям і учням. Як співпрацювати із асистентом учителя у дистанційному форматі навчання? Варто враховувати, що розпочинаючи віддалене навчання, дітям з ООП неймовірно складно, вони відчують тривогу та паніку. Їх режим дня зруйнувався. Дорослі люди розуміють, що з певних причин звичне їм навчання зараз неможливе, але діти можуть цього не усвідомлювати. Важливо не залишати дитину на самоті, а дати їй зрозуміти, що вона потрібна суспільству, педагогам, школі та друзям. Потрібно пояснити, чому усі навчаються вдома, як будуть проходити уроки.

Особливості дистанційного навчання:

- *Перехід із прямої моделі навчання на тренерську.* Адже вчитель уже не стоїть і навчає в класі, а став тренером-консультантом. Він переважно консультує батьків дитини з ООП, як правильно її розвивати, як правильно заспокоїти, як впоратися з агресією чи істерикою. Учитель безпосередньо не має контакту з учнем з ООП, але через батьків може продовжити навчання.
- *Синхронне й асинхронне навчання.* Синхронне навчання – коли відбувається онлайн-урок. Асинхронне – коли вчитель записує відеоуроки або записує, наприклад, мотиваційне відео для учнів з ООП і передає його батькам для самостійного опрацювання учнем; або якщо учень не може самостійно опрацювати, то для того, щоби батьки разом із дитиною опрацювали наданий матеріал.
- *Наочний матеріал* – це всі речі, які є вдома. Часто наочний матеріал залишається в школі. У цьому випадку наочним матеріалом стають усі предмети, які можна знайти вдома.

- *Сталість навчання.* Заняття мають відбуватися зранку онлайн або офлайн, а домашні завдання мають бути ввечері. Тобто має залишитися звичний для дитини з ООП режим.
- *Насамперед безпека та здоров'я дитини з ООП.* Діти з порушеннями зору, не можуть довго сидіти за онлайн-уроками й навчатися за комп'ютером. На це потрібно звертати увагу. Якщо дитина тривожиться, емоційно вибухає або агресує й не може впоратися із собою, не може проконтролювати свої емоції й почуття, то ми не можемо її змусити продовжити навчання. Ми будемо підбирати інші способи, як будемо її навчати [7].

Перехід на дистанційне навчання потребує перегляду навчальних підходів, методів, підходів на те, чи відповідають вони потребам та можливостям школярів. Обов'язково треба врахувати форми порушення дитини з ООП та можливості її комунікації. Доцільно буде переглянути індивідуальну програму розвитку, налагодити постійний зворотній зв'язок з батьками, залучити шкільну команду супроводу для надання освітніх послуг. Щоб зменшити стресові фактори, доречно наблизити режим отримання онлайн знань до звичного навчання в школах. Потрібно створити розпорядок дня, який має схожі елементи із минулим. Відтворити час занять очного навчання, наявність розкладу уроків, звичні види завдань, контролю та оцінювання [6]. Учителю слід дотримуватися принципів навчання:

- ✓ *Принцип інтерактивності.* Усі діти мають навчатися разом, але з допомогою комп'ютерно-інформаційного середовища. Тобто дитина з ООП має продовжити контактувати з друзями, однокласниками, учителем, асистентом вчителя.
- ✓ *Принцип диференціації.* Дистанційне навчання передбачає навчання за можливостями кожного з учасників навчального процесу, тут застосовуються технології різнорівневого навчання.
- ✓ *Принцип індивідуального підходу.* Обов'язково треба враховувати форму порушення дитини з ООП і можливості її комунікації для того, щоби вона ефективніше продовжила навчання.
- ✓ *Принцип пластичності.* Навчання має відбуватися в необхідному темпі учня. Якщо один учень з ООП швидко адаптувався до онлайн-уроків, може висидіти їх, то іншому учню буде складно адаптуватися, і він може не зрозуміти, що відбувається подальше навчання, і що на моніторі – це все живі люди, які його раніше бачили, яких він добре знає. Тому необхідно враховувати навчальний темп учня [2].

Учні можуть навчатися у форматі онлайн уроків, у своєму темпі та відповідно до власних можливостей, синхронно чи асинхронно. При плануванні уроків необхідно визначити завдання, з якими учень може впоратися самостійно або з допомогою дорослого. На частину домашніх завдань можна планувати вправи, які передбачають самостійне виконання або незначну допомогу дорослого. Домашні завдання потрібно надсилати з інструкцією для виконання. Вони повинні бути зменшені за обсягом. Індивідуальні для кожної дитини. Ми не можемо однакові завдання задавати дітям без інвалідності й дітям з інвалідністю. Ми маємо спиратися на сильні сторони дитини. Завдання варто складати прості у виконанні. Вони мають бути сформовані на основі сильних сторін дитини. Також варто їх пов'язувати з домашнім середовищем [7]. Учителю доречно організовувати зустрічі з усіма дітьми та залучати до їх до спільної роботи. Під час уроку вчитель має звертатися до школяра лише по імені, тоді вона буде розуміти що це її урок. Потрібно координувати кожного дня батьків, що потрібно їх дитині на заняття. Створювати презентації для візуальної підтримки в засвоєнні матеріалу. Доцільно підбирати різноманітні онлайн-інструменти для закріплення навчального матеріалу. Визначити певні правила, яких учні будуть дотримуватися на уроці.

Для того, щоб реалізувати освітній процес, необхідно запроваджувати елементи дистанційної роботи, шляхом застосування технічних та інформаційних засобів, такі як: електронна пошта, засоби онлайн зв'язку, соціальні мережі та інші. Але важливим елементом

навчання учня являються батьки, адже вони є провідниками між вчителем і асистентом вчителя та дитиною. Інклюзивне навчання передбачає активне допомогу батьків у здобутті освіти. Та під час онлайн занять їх участь стає більш вагомим та вкрай необхідною. Зазвичай вихованцям з ООП важко, або іноді неможливо організувати себе до самостійного навчання, оскільки вони не знаходяться в колективі, не бачить прикладу для наслідування. Варто звернути увагу на технічні можливості дітей і батьків. Потрібно обговорити з дорослими як вони зможуть комунікувати. Академічна свобода дозволяє обрати найбільш оптимальну платформу, програму та цифровий ресурс. Важливо відпрацювати алгоритм роботи на них.

Щоб ефективно проходило навчання, існує ряд рекомендацій для батьків, яких потрібно дотримуватися. Слід пам'ятати про період адаптації, любов та підтримка допоможе школяру включитися в навчальний процес. Батько та мати повинні допомагати своїй дитині. Вони мають брати активну участь у прийнятті рішень навчального процесу. Дуже важливо реалізувати зворотній зв'язок батьків з учителем. Корисно обговорювати що вдається дитині, з чим виникають труднощі. Учневі важливо відчувати інтерес з боку дорослих до її навчальних успіхів. Батьки отримують рекомендації як правильно організувати робоче місце, займаються виготовленням зошитів та альбомів для дитини.

Варто звернути увагу, що під час дистанційного навчання, дитина з особливими освітніми потребами продовжувала отримувати додаткові корекційно-розвиткові заняття. Психолог, вчитель-логопед, вчитель-дефектолог працюють з учнями в онлайн режимі, використовуючи всі можливі інтернет ресурси. Це можуть бути і освітні платформи і розвиткові сайти. Корекційно-розвиткові заняття важливо продовжувати виконувати в домашніх умовах, для того, щоб дитина не втратила вже набуті вміння та навички, не забувала те, що вже вивчила. Заняття сконцентрувати на розвитку життєвого досвіду та соціально-побутового орієнтування в умовах домашнього середовища. Тобто навчитися виконувати домашню роботу [4].

Таким чином, організація дистанційного навчання учнів з ООП є така ж важлива, як і учнів загальноосвітніх шкіл. Варто не забувати, що всі учні є цінними та активними членами суспільства. Вчителі та батьки хвилюються та прагнуть зробити все якнайкраще. Потрібно рухатися та діяти. Пробувати та аналізувати, адаптовувати заняття до умов, які склалися. Позитивні результати будуть обов'язково, потрібно вірити та експериментувати.

Список використаних джерел:

1. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16 січн. 2020 р. № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20/print> (дата звернення: 31.10.2022).
2. Розклад корекційних занять. Навчання дітей з ООП. *Богуславський ліцей № 2* : веб-сайт. URL: <https://cutt.ly/iLrCMu7> (дата звернення: 31.10.2022).
3. Кочан О., Манукян О. Організація освітнього процесу дітей з ООП в умовах дистанційного навчання в період карантину. *Львівський ліцей № 66* : веб-сайт. URL: <https://cutt.ly/NLrVeiF> (дата звернення: 31.10.2022).
4. Монжиєвська О.В. Як поєднати інклюзивне і дистанційне навчання (відео). *КУ ІРЦ Новоград-Волинської МР* : YouTube-канал. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=VGrN4gsBhQM> (дата звернення: 31.10.2022).
5. Андреева Л. С., Тороповська Н. М. Онлайн-сервіси для дистанційної роботи з дітьми з ООП в умовах карантину. *Лівобережний інклюзивно-ресурсний центр* : YouTube-канал. URL: <https://cutt.ly/YLrVa7F> (дата звернення: 31.10.2022).
6. Вінницька Н. Дистанційне навчання дітей з ООП. *EdEra* : YouTube-канал. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=XVLibJHay34> (дата звернення: 31.10.2022).
7. Теленик О. В. Дистанційне навчання дітей з особливими потребами. *Всеосвіта* : веб-сайт. URL: <https://vseosvita.ua/library/distancijne-navcanna-ditej-z-osoblivimi-potrebami-447990.html> (дата звернення: 31.10.2022).

8. Гладких Н. Як поєднати дистанційне навчання з інклюзивним. *Нова українська школа* : веб-сайт. 2020. URL: <https://nus.org.ua/articles/yak-poyednaty-dystantsijne-navchannya-z-inklyuzyvnyum/> (дата звернення: 31.10.2022).